Deddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnlys Addysg (Cymru) 2018

2018 dccc 2

RHAN 2

ANGHENION DYSGU YCHWANEGOL

PENNOD 5

CYFFREDINOL

Galluedd

83 Rhieni a phobl ifanc nad oes ganddynt alluedd

(1) Rhaid i Weinidogion Cymru wneud rheoliadau at ddiben rhoi effaith i'r Rhan hon mewn achos pan na fo gan riant plentyn, neu pan na fo gan berson ifanc, alluedd ar yr adeg berthnasol.

(2) Caiff rheoliadau o dan is-adran (1) gynnwys darpariaeth sy'n cymhwyso unrhyw ddeddfiad gydag addasiadau, gan gynnwys (er enghraifft) ddarpariaeth—

(a) i gyfeiriadau at riant plentyn gael eu dehongli fel cyfeiriadau at, neu fel pe baent yn cynnwys cyfeiriadau at, gynrychiolydd y rhiant;

(b) i gyfeiriadau at berson ifanc gael eu dehongli fel cyfeiriadau at, neu fel pe baent yn cynnwys cyfeiriadau at, gynrychiolydd y person ifanc, rhiant y person ifanc, neu gynrychiolydd rhiant y person ifanc;

(c) i addasiadau gael effaith er gwaethaf adran 27(1)(g) o Ddeddf Galluedd Meddyliol 2005 (p. 9) (nad yw'n caniatáu i benderfyniadau ar gyflawni cyfrifoldebau rhiant mewn materion nad ydynt yn ymwneud ag eiddo plentyn gael eu gwneud ar ran person).

Statws *This is the original version (as it was originally enacted).*

(3) Yn is-adran (1), ystyr "yr adeg berthnasol" yw'r adeg, o dan y deddfiad o dan sylw, pan fo'n ofynnol, neu pan ganiateir, i rywbeth gael ei wneud gan y rhiant neu'r person ifanc neu mewn perthynas â'r rhiant neu'r person ifanc.

(4) Mae'r cyfeiriad yn is-adran (1) at fod heb alluedd yn gyfeiriad at fod heb alluedd o fewn yr ystyr a roddir i "lacking capacity" yn Neddf Galluedd Meddyliol 2005.

(5) Ystyr "cynrychiolydd", mewn perthynas â rhiant neu berson ifanc, yw—
- (a) dirprwy a benodir gan y Llys Gwarchod o dan adran 16(2)(b) o Ddeddf Galluedd Meddyliol 2005 i wneud penderfyniadau ar ran y rhiant neu'r person ifanc mewn perthynas â materion o fewn y Rhan hon;
- (b) rhoddai atwrneiaeth arhosol (o fewn yr ystyr a roddir i "lasting power of attorney" yn adran 9 o'r Ddeddf honno) a benodir gan y rhiant neu'r person ifanc i wneud penderfyniadau ar ei ran mewn perthynas â materion o fewn y Rhan hon;
- (c) atwrnai y mae atwrneiaeth barhaus (o fewn yr ystyr a roddir i "enduring power of attorney" yn Atodlen 4 i'r Ddeddf honno) sydd wedi ei chreu gan y rhiant neu'r person ifanc wedi ei breinio ynddo, pan fo'r atwrneiaeth wedi ei chofrestru yn unol â pharagraffau 4 a 13 o'r Atodlen honno neu pan fo cais i gofrestru'r atwrneiaeth wedi ei wneud.

84 Galluedd plant

(1) Mae is-adrannau (2) i (7) yn gymwys—
- (a) i'r ddyletswydd i hysbysu plentyn neu i roi gwybod i blentyn o dan adran 11(4), 13(3), 18(3), 22(2), 23(10), 24(9), 27(4), 28(4), 28(7), 31(7), 31(8), 31(9), 32(3), 40(4) neu 42(6);
- (b) i'r ddyletswydd i roi copi o gynllun neu gynllun diwygiedig i blentyn o dan adran 22(1), 23(11), 24(10) neu 40(5);
- (c) i'r amodau ym mharagraffau (a) a (b) o adran 20(3) fel y bônt yn gymwys i blentyn;
- (d) i'r ddyletswydd i adolygu cynllun yn dilyn cais gan blentyn o dan adran 23(8) neu 24(7);
- (e) i'r ddyletswydd i ailystyried yn dilyn cais gan blentyn o dan adran 26(1), 27(1) neu 32(1)(b);
- (f) i'r ddyletswydd i benderfynu yn dilyn cais gan blentyn o dan adran 28(1).

(2) Nid yw'r amod neu'r ddyletswydd yn gymwys os yw'r corff llywodraethu, yr awdurdod lleol neu'r corff GIG (yn ôl y digwydd) yn ystyried nad oes gan y plentyn y galluedd i ddeall y mater o dan sylw, oni bai bod is-adran (3) yn gymwys.

(3) Mae'r is-adran hon yn gymwys os—
- (a) yn achos penderfyniad gan gorff llywodraethu ysgol a gynhelir, yw'r awdurdod lleol sy'n gyfrifol am y plentyn yn rhoi gwybod i'r corff llywodraethu ei fod yn ystyried bod gan y plentyn y galluedd i ddeall y mater o dan sylw,
- (b) oes cyfaill achos wedi ei benodi ar gyfer y plentyn o dan adran 85 drwy orchymyn gan Dribiwnlys Addysg Cymru, yn ddarostyngedig i ddarpariaeth yn neu o dan yr adran honno, neu
- (c) oes datganiad wedi ei wneud gan Dribiwnlys Addysg Cymru o dan adran 71(2) fod gan y plentyn y galluedd i ddeall y mater o dan sylw.

(4) Nid yw'r amod neu'r ddyletswydd yn gymwys i gorff llywodraethu ysgol a gynhelir os yw'r awdurdod lleol sy'n gyfrifol am y plentyn yn rhoi gwybod i'r corff llywodraethu fod yr awdurdod yn ystyried nad oes gan y plentyn y galluedd i ddeall y mater o dan sylw.

(5) Mae is-adran (6) yn gymwys pan—

(a) bo corff llywodraethu ysgol a gynhelir yn ystyried bod naill ai gan blentyn y galluedd neu nad oes ganddo'r galluedd i ddeall mater sy'n ymwneud ag arfer swyddogaeth y mae'r adran hon yn gymwys iddi, a

(b) bo'r plentyn neu riant y plentyn yn gofyn i'r awdurdod lleol sy'n gyfrifol am y plentyn ailystyried hynny.

(6) Rhaid i'r awdurdod lleol benderfynu a oes gan y plentyn y galluedd i ddeall y mater o dan sylw.

(7) Nid yw'r amod neu'r ddyletswydd yn gymwys os yw Tribiwnlys Addysg Cymru yn datgan o dan adran 71(2) nad oes gan y plentyn y galluedd i ddeall.

(8) Yn yr adran hon ystyr "y galluedd i ddeall y mater" yw'r galluedd i ddeall—

(a) gwybodaeth y mae rhaid ei rhoi neu ddogfennau y mae rhaid eu rhoi i blentyn o dan y Rhan hon, neu

(b) yr hyn y mae arfer yr hawliau a roddir i blentyn gan y Rhan hon yn ei olygu.

85 Cyfeillion achos ar gyfer plant nad oes ganddynt alluedd

(1) Mae'r adran hon yn gymwys i blentyn nad oes ganddo'r galluedd i ddeall—

(a) gwybodaeth y mae rhaid ei rhoi neu ddogfennau y mae rhaid eu rhoi i blentyn o dan y Rhan hon, neu

(b) yr hyn y mae arfer yr hawliau a roddir i blentyn gan y Rhan hon yn ei olygu.

(2) Caiff Tribiwnlys Addysg Cymru drwy orchymyn—

(a) penodi person i fod yn gyfaill achos ar gyfer plentyn y mae'r adran hon yn gymwys iddo, neu

(b) diswyddo'r person rhag bod yn gyfaill achos ar gyfer y plentyn,

ar gais unrhyw berson neu ar ei ysgogiad ei hun, yn ddarostyngedig i ddarpariaeth mewn rheoliadau o dan is-adran (8).

(3) Caiff cyfaill achos a benodir ar gyfer plentyn o dan yr adran hon—

(a) cynrychioli a chefnogi'r plentyn, a

(b) gwneud penderfyniadau a gweithredu ar ran y plentyn,

mewn cysylltiad â materion sy'n codi o dan neu yn rhinwedd y Rhan hon, yn ddarostyngedig i ddarpariaeth mewn rheoliadau o dan is-adran (8).

(4) Pan fo person wedi ei benodi i fod yn gyfaill achos drwy orchymyn gan y Tribiwnlys o dan yr adran hon, mae hawliau plentyn o dan y darpariaethau yn is-adran (5) i gael eu harfer gan y cyfaill achos ar ran y plentyn ac mae'r darpariaethau i gael eu dehongli yn unol â hynny.

(5) Y darpariaethau yw—

(a) adrannau 11(4), 13(3), 18(3), 22(2), 23(10), 24(9), 27(4), 28(4), 28(7), 31(7), 31(8), 31(9), 32(3), 40(4) a 42(6) (dyletswyddau i hysbysu neu i roi gwybod);

(b) adrannau 22(1), 23(11), 24(10) a 40(5) (dyletswyddau i roi copi o gynllun neu gynllun diwygiedig);
(c) adran 20(3) (dyletswydd i roi gwybod a rhoi cyfle i drafod);
(d) adrannau 23(8) a 24(7) (dyletswydd i adolygu cynllun yn dilyn cais);
(e) adran 26(1), 27(1) a 32(1)(b) (dyletswyddau i ailystyried yn dilyn cais);
(f) adran 28(1) (dyletswydd i benderfynu yn dilyn cais);
(g) adran 70(2) (yr hawl i apelio);
(h) adran 72 (yr hawl i apelio: personau sy'n cael eu cadw'n gaeth).

(6) O ran cyfaill achos sydd wedi ei benodi o dan yr adran hon—
(a) rhaid iddo weithredu'n deg ac yn gymwys,
(b) ni chaiff fod ag unrhyw fuddiant sy'n groes i fuddiant y plentyn,
(c) rhaid iddo sicrhau bod yr holl gamau a gymerir a'r holl benderfyniadau a wneir gan y cyfaill achos er budd y plentyn, a
(d) rhaid iddo ystyried safbwyntiau'r plentyn, i'r graddau y bo'n bosibl.

(7) Wrth benderfynu pa un ai i benodi person i fod yn gyfaill achos ai peidio neu benderfynu pa un ai i ddiswyddo cyfaill achos ai peidio, rhaid i'r Tribiwnlys roi sylw, yn benodol, i a yw'r person yn debygol o gydymffurfio (yn achos penodi) neu a yw wedi cydymffurfio (yn achos diswyddo) â'r ddyletswydd yn is-adran (6).

(8) Caiff rheoliadau wneud darpariaeth bellach ynghylch cyfeillion achos, gan gynnwys (ymhlith pethau eraill) ddarpariaeth—
(a) sy'n rhoi swyddogaethau i Dribiwnlys Addysg Cymru;
(b) sy'n rhoi swyddogaethau i gyfeillion achos;
(c) ynghylch gweithdrefnau mewn perthynas â chyfeillion achos;
(d) sy'n pennu'r amgylchiadau pan gaiff person neu pan na chaiff person weithredu fel cyfaill achos;
(e) sy'n pennu'r amgylchiadau pan fydd rhaid i blentyn gael cyfaill achos;
(f) sy'n pennu gofynion mewn cysylltiad ag ymddygiad cyfeillion achos;
(g) sy'n cymhwyso unrhyw ddeddfiad gydag addasiadau neu hebddynt at ddiben galluogi cyfaill achos i wneud penderfyniadau neu i weithredu ar ran plentyn mewn cysylltiad â materion sy'n codi o dan neu yn rhinwedd y Rhan hon.